

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri pošni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 13. novembra 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 134.

Intervencija Zveze trgovskih gremijev glede oblastnih doklad.

V pondeljek, dne 12. t. m. je obiskala deputacija Zveze trgovskih gremijev, sestojeca iz podpredsednika Zveze g. Kavčiča, načelnika ljubljanskega gremija g. Gregorca in zveznega tajnika g. Podgorška, oblastnega odbornika za finance in trgovino g. dr. Adlešiča in intervenirala glede občutnih oblastnih bremen. Deputacija je posebno naglasila, da živi v Sloveniji trgovstvo radi občega bednega stanja v težkih prilikah in da je radi visokih javnih bremen do skrajnosti izčrpano, tako, da groze nova bremena zadušiti vsako gospodarsko podjetnost. Posebno neugodno pa upliva na konkurenčno sposobnost neenako davčno postopanje v obeh slovenskih oblastih. Tako naj znaša oblastna doklada k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v ljubljanski oblasti 30 %, v mariborski pa so sklenili 50 %.

Radi neenotnega davčnega postopanja naših in sosednjih oblastih pa se je n. pr. pri špirtu v široki meri razpalo tihotapstvo, ki prizadeva legalni trgovini občutno škodo. Deputacija je naglasila, da bo nova pridobnina z oblastno doklado pomenila občutno povečanje davčnih bremen, ker bo večja kot je bila to leto obča pridobnina in dohodnina. Svojo trditve je podprla s statističnimi ugotovitvami. Radi tega je izrazila prošnjo, da se doklada zniža vsaj za polovico, dalje pusti neobdavčen dohodek do 30.000 Din, za nadaljnje dohodke pa naj se upošteva načelo progresije. Glede doklade na državno trošarino je poudarila

nujno potrebo, da se določi v enotni višini za vse oblasti, da se preprečijo številna tihotapstva. Ako pa hoče oblastni odbor biti zares dosleden v svojem stremeljenju, da z visoko doklado na državno trošarino omejuje alkoholizem, potem je pač v prvi vrsti potrebno, da se čimprej zapečatijo številni kotli po deželi, ki v največji meri pospešujejo alkoholizem. In konečno je deputacija naglasila željo, da bi oblastni odbor v bodoče pri sestavi svojega proračuna delal v kooperaciji s prizadetimi gospodarskimi korporacijami.

Na prednja izvajanja je g. oblastni odbornik pojasnil, da je za izvršitev najnujnejših javnih nalog in del v ljubljanski oblasti potreben proračun v višini 70 milijonov dinarjev. Pri določitvi dohodkov se je pokazal primanjkljaj v znesku 6 do 7 milijonov dinarjev, ki se je moral na vsak način pokriti. G. oblastni odbornik je bil mnenja, da naj za kritje tega primanjkljaja prispevajo sorazmerno kmetje, trgovci, obrtniki in industriji. Pripravljen je akceptirati vsak način pokritja, ki bi čim najbolj odgovaljal javni sposobnosti posameznih slojev, vendar od obdavčenja oblastni odbor ne more popustiti, ker nima na razpolago drugih virov dohodkov. Minulo leto so bile obdavčene samo družbe zavezane javnemu polaganju računov, g. odbornik pa smatra za pravično, da se obdavčijo tudi zasebniki-trgovci, ki razpolagajo istotako z znatnimi dohodki. Konečno je g. odbornik obljubil, da bo prihodnje leto ob sestavi oblastnega proračuna stopil v osebni stik s predstavniki posameznih stanovskih organizacij, da sliši njih težnje in predloge ter jih upošteva pri sestavljanju proračuna.

Fr. Zelenik:

žalostni pojavi.

V primeru z drugimi kulturnimi zemljani ima naša Jugoslavija še zelo malo prebivalstva, pa vendar ne more prerediti svojih otrok, ampak jih pošilja po svetu s trebihom za kruhom. Doma ostali pa žive neprijetno slabo in se borijo in potijo za skromen vsakdanji kruh. Trd in neizprosni je ta boj ter je rodil razne izrastke. Vse naše gospodarstvo se nahaja v neugodnem stanju, katero nazivljemo s tujim izrazom: Kriza. Vlade in državniiki so napovedali boj temu težkemu položaju, obljubljali so izboljšanje in poizkuse, kako odpraviti in omiliti ta težki gospodarski položaj. Bile so pa le napovedi in obljube, storilo se pa ni prav ničesar v omiljenje težkega položaja, nasprotno, mirno trpi državna oblast, da ozka plast izkorišča svojo moč v škodo ljudstva, med katerim ne narašča blagostanje, pač pa beda. Trgovini se nalagajo najrazličnejša bremena, obremenjuje se z davki, na drugi strani pa se nudi raznim konsumnim napravam najrazličnejše ugodnosti. Kljub tem raznim ugodnostim in olajšavam, katerih trgovina, kakor rečeno, ni deležna, pa ne morejo te konsumne naprave nuditi svojim odjemalcem ugodnejših pogojev od trgovine. Večkrat so pogoji za odjemalca pri konsumih mnogo bolj neugodni kot pa pri trgovini.

Trgovina skuša na vse načine olajšati si svoj položaj in pogoje za obstoj. Ona varčuje in varčuje, kar mora vsak le pozdraviti. Ali varčuje se tudi tam, kjer ni na mestu in donaša

navsezadnje še škodo. Radi varčevanja se porablja ženska delovna moč, katera izpodriva dražjo moško moč. Nekajmesečni trgovski tečaj, malo stenografije, malo strojepisja, pa je gotova 16-letna kontoristinja, katera začne delati zastoj, potem se pa zadovolji z 200, 400 ali če ima zelo veliko, dobi 600 na mesec. Stanuje pri stariših, pa je dovolj tako skromen zaslužek, samo da nekaj zasluži, da ni treba očetu dajati za obleko itd. Ne bom govoril o kakovosti dela, omenim le, da se od moške moči mnogo več zahteva. Moška delovna moč je brez službe in skuša na razne načine nekaj zaslužiti. Veliko jih sili v poklic trgovskega potnika. Brezposelnost pripadnikov trgovskega stanu poraja takozvane provizijske potnike. Njih števílo povečujejo privranci iz raznih drugih poklicev.

So razne firme, katere ne morejo ali nočejo izdajati denarja za lastnega, stalno nastavljenega trgovskega potnika, ampak dajejo svoje predmete v prodajo potnikom za provizijo. Večkrat so to firme, ki pač rinejo med veletrgovino ali med industrijo, kamor po svojem obsegu ali po svoji sposobnosti ne spadajo. Potnik dobi zbirko vzorcev, za katero mora včasih celo založiti kavejjo, ako jo zmore, včasih dobi tudi predujem na pričakovani zaslužek na provizijo, da more sploh na potovanje. Z velikimi upi ubere pot pod noge, začne delati, ali njegov trud ne rodi pričakovanega, zaželjenega in tako potrebnega uspeha. Navadno ni kriva njegova neizkušenost, ampak v prvi vrsti zastopana firma, katera ni sposobna konkurence in ne more nuditi konkurenčnih

cen. Seveda firma ne trpi nikake škode ali troškov, ampak le njen provizijski potnik, kateri ne zasluži. On nosi vso škodo. Večkrat se pripeti, da takemu revežu zmanjka denarja na potovanju, brezuspešno piše in brzojavlja svojemu šefu za denar, za nanašni predujem, ne dobi denarja, pa ne more ne naprej in ne nazaj. Količkrat se pripeti, da takega reveža, ki je običal, vzame kak srečnejši tovariš nekaj postaj seboj, mu pomaga tudi z denarjem itd. Da taki, tako imenitno nastavljeni trgovski potnik ne more delati, razume vsak pameten človek. Prazen želodec in obupen položaj pač nista sredstvi za dviganje delovne sposobnosti. Sila primora takega potnika, da napravi kupčije, katere niso popolnoma v redu. Pripeti se, da prav poceni proda, vzame na račun predujem pri kupcu, samo da more naprej. Škodoval je kupeu. Večkrat dobi plačilo ali odplačilo na stari račun. Navadno je to v breme upnika.

Take firme s svojim postopanjem naravnost prisilijo marsikaterega potnika, da njegovo poslovanje ni popolnoma v redu. Marsikateri se potem navadi takih poslov in je potem za redno trgovsko poslovanje izgubljen. Ne zvrčajo krivde le na potnika, prvi krivec je njegov delodajalec. Katera firma razglasuje po časopisih, da ta in ta ni več v njeni službi, navadno ni dosti vredna. Kakršna je firma, takšne potnike ima, je zlato pravilo. Provizijski revež ni v priporočilo njegove firme. So firme in predmeti, katere rad vzame tudi najboljši potnik le za provizijo, ali takih firm in predmetov je malo. Provizijski potnik, kateri nima takega prvovrstnega predmeta ali firme, ne bo gledal in ne more gledati na kakovost odjemalca, niti ne na to, ali kupec more porabiti kupljeno količino blaga, ampak je potniku le za naročilo in zaslužek, kar je popolnoma umljivo.

Večkrat dela potnik obračun, ali njegov račun se ne vjema z onim firme. Razna naročila se z vsakojakimi izgovori ne izvršijo ali pa zavlečejo tako, da potnik nazadnje ne dobi provizije. Ta se izplača še le tedaj, ko je račun poravnani. Od računskih zneskov se marsikaj odbije, da dobi provizijski potnik na koncu koncev reven provizijski znesek. Znan mi je tudi slučaj, da je provizijski potnik čakal na svojo provizijo, ali pred plačilom je firma falirala.

Z sistemom provizijskih potnikov bi naj nehali. Vsaka firma, katera hoče očuvati svoj ugled in hoče pokazati svojo konkurenčno sposobnost, bo zaposlovala le stalno nastavljene potnike. Priporočam se pa lahko, da dve ali tudi več firm sorodnih strok zaposluje enega potnika in prispevajo sorazmerno k troškom.

Kdor zaposluje provizijskega potnika, misli, da ima poceni moč. Kar je poceni, je slabo in drago in kar se ponuja za vsako ceno, ne more biti dobro. To je tako stara izkušnja, kakor je stara trgovina. Kakor zahtevate za dobro blago dobro ceno, tako ne zahtevajte, da vam naj dobra moč dela napol zastoj.

OTVORITEV NOVIH TELEFONSKIH POSTAJ.

Z odlokom ministrstva pošte in brzojava se bo 1. decembra letos otvoril telefonski promet pri pošti Dolenja vas v ljubljanski oblasti ter na poštah Ljubljana 4 in Ljubljana 5. Vršila se bo samo dnevna služba.

Trgovinska pogodba z Grčijo razglašena.

Trgovinska pogodba z Grčijo (glej vsebino pogodbe v zadnji številki našega lista), ki je stopila v veljavo že 1. novembra t. l., je bila razglašena v »Službenih Novinah« šele prošlo soboto, torej celih 10 dni po uveljavljenju! Prepričani smo, da to zamudo niso povzročile tehnične ovire, ampak drugi vzroki, ki so našim trgovcem in uvoznikom predobro znani!

KAVCIJE ZA LOVSKE ZAKUPE.

Ministrstvo za šume in rudnike je z rešenjem z dne 28. septembra t. l., št. 36.474 odredilo, da se morajo lovske kavcije ne glede na to, v kakšni obliki so bile položene, založiti pri davčnih uradih, ker imajo značaj zasebne lastnine, ne pa značaj javnega fonda, in ker morajo biti srezkim poglavarjem stalno na razpolago za primer, da bi se kršile lovske pogodbe. S tem odlokom je razveljavljena odredba, ki jo je bilo imenovano ministrstvo izdalo 31. marca t. l., št. 12.742, po kateri je bilo lovske kavcije polagati pri davčnih uradih v državnih papirjih in na podlagi katere so nekatera srezka poglavarstva odredila, da je lovske kavcije, ki so bile naložene v hranilnicah, tam dvigniti in denar oddati Državni hipotekarni banki.

Ljubljanska borza.

Tečaj 12. novembra 1928.	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZI:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.855
Berlin 1 M	13.545	18.575
Brusel 1 belga	—	7.9132
Budimpešta 1 pengő	9.905	9.935
Curij 100 fr.	1094.10	1097.10
Dunaj 1 šilling	7.9902	8.0202
London 1 funt	275.70	276.50
Newyork 1 dolar	86.84	57.04
Pariz 100 fr.	221.41	222.41
Praga 100 kron	168.37	169.17
Trst 100 lir	297.20	299.20

RES TOČNA UPRAVA POŠTNE HRANILNICE V BEOGRADU.

Od g. A. Pavlina iz Podbrezja smo prejeli:

Dne 9. oktobra t. l. sem poslal po položnici beogradske poštne štedionice na račun Jovan Tetz, Gudurica, št. rač. 52.697 vsoto Din 22.201.—. Ker mi je Tetz denar urgiral, sem pred 15 dnevi reklamiral pri tukajšnjem poštnem uradu. Poštni urad na reklamacijo ni prejel nikakega odgovora od poštne hranilnice v Beogradu, »ker doli izgleda ne samo, da »nema kredita«, ampak pogosto i »nema vremen« za pismena sporočila.

Jaz sem vseeno mislil, da je reklamacija mogoče le pomagala in da je denar medtem časom dospel v naznačene roke. — Toda ravno sem prejel pismo od Tetz, da denarja še ni in mi že nekako grozi s tožbo.

Kaj naj naredim? Tukajšnja pošta mi pravi, da moram sam reklamirati, češ, da je ona denar v redu odposlala in da se jo več ne tiče (?). Kako morem upati, da mi bo ime nitna in vzorna uprava poštne hranilnice v Beogradu sploh kaj odgovorila, če še na uradne dopise poštne urada ne reagira?!

»TRGOVSKI LIST« čita vsak trgovec, zato nudijo inserati najboljši uspeh vsakemu grosistu in producentu.

Reforma sodnih taks, zlasti razsodnine.

Po sedanjem našem zakonu o taksah je treba takoj ob vložitvi tožbe vnaprej plačati ne le takso po tarifni postavki 173 (za papir itd.), marveč tudi pravdo takso od vrednosti spornega predmeta ali tako zvano razsodnino po tar. post. 174, ki znaša 3% z dveletnimi obrestmi (n. pr. v trgovski tožbi za Din 100.000— kar lepo vsoto Din 3360—). Le v primeru, kadar se pravda konča pred prvim narokom, ker sta se stranki izvensodno poravnali ali je tožnik tožbo umaknil, sme tožnik zaprositi, da se mu povrne polovica takse po tar. post. 174. Sodniki se pritožujejo radi tega nesodniškega dela, stranke pa radi dolgega in zavitega postopanja pri povračanju te pristojbine. V vsakem drugem primeru pristoji vnaprej plačana razsodnina državi, pa naj se konča pravda s sodbo ali kako drugače. Kadar se spor ne konča s sodbo, se okoristi država s prihodkom, ki ji pravzaprav ne pristoji. Državljeni so v teh primerih oškodovani. Vobče pa so prizadeti ubožni sloji. Odkar so v veljavi sedanji taksni predpisi, se pravde s pravico ubogih zelo množijo. Ta pojav ni razveseljiv. Stranka, ki dobi pravico ubogih, se čisto nasprotniku zgolj osveti, da prevali nanj gori rečene občutne takse! Po drugi strani pa je pravico ubogih ali recimo kar izpričevalo uboštva, ki je podelitvi pravice ubogih formalni pogoj, težko odreči osebam s srednjim dohodkom, ker so takse tako visoke, da bi bila odklonitev pravice ubogih navadna denegatio juris, odreka pravice! Vrh tega se naši ljudje predpisom novega taksnega zakona ne morejo prilagoditi, ker so bile stare avstrijske sodne takse mnogo bolj smotreno in prikladno urejene. Razsodnino je bilo treba plačati tik pred sodbo in zgolj v primerih, kjer je prišlo do sodbe.

Po projektu novega zakona o sodnih taksah nameravajo sedanji nevzdržni in krivični sistem odpraviti. Prišli bomo na staro nazaj, kakor je prej veljalo v Sloveniji in Dalmaciji ter v Bosni in Hercegovini, in kakor je v veljavi v Avstriji in v Češkoslovaški. V začetku pravde bo treba plačati le takso za tožbo. Takso za nadaljnja dela sodišča, n. pr. takso za narok, takso za poravnavo, takso za izvedbo dokazov itd. bo plačati le tedaj, kadar se bo to pravdo delo res obavljalo in obavilo. Isto bo veljalo za časovnino in seveda tudi za razsodnino. Tako bodo odpravili finančnoupravne posle, s katerimi so se doslej sodniki mučili na kvar drugih svojih funkcij.

Novi projekt vzdržuje v kazenskem postopku takse samo za primere, ki se sodijo radi privatne obtožbe, ne pozna pa nobenih taks več za sojenje prekrškov, ki jih z javno tožbo zasleduje državni pravdnik.

Veseli bomo tega nedvomnega napredka. Zadoščenje nam je, da so v centrali zavrgli svoj slabši sistem sodnih taks ter se odločili za prejšnji naš sistem, ker je boljši. Takale stvarna ureditev je gotovo tudi krepak korak v smeri proti izenačenju civilnega in kazenskega sodstva.

G.

AKCIJA ZA INTENZIVIRANJE AVSTRIJSKEGA POLJEDELSTVA.

Glavne avstrijske korporacije kmetijstva so sklenile, da bodo za dvig pšeničnega pridelka, zlasti v dosego boljših pšeničnih kvalitet, privedile ob priliki bodočega dunajskega velesejma pšenično tekmovalstvo. To bo prva takšna prireditev v Avstriji. Vse v Avstriji pridelane pšenične vrste bodo pri tem tekmovalstvu dodobra preštudirali. Preiskovanje naj dožene, katere vrste so kvalitativno boljše in kateri okraji Avstrije so najbolj pripravni za pridelovanje kvalitetne pšenice. Te ugotovitve bodo za pospeševanje pšeničnega pridelka potem merodajne. Tako se mora delati, in uspeh gotovo ne izostane.

Rusija in Amerika.

Dogovor Rusije z General Electric smatrajo vsi za začetek gospodarskega zblizanja med U. S. A. in sovjetsko Rusijo. Vsi ruski listi pozdravljajo ta dogovor kot nekakšen gospodarski preporod Rusije. Dalje bomo iz Pariza: »Izredno važen korak do obnove rusko-ameriških gospodarskih stikov pomeni dogovor med sovjetsko vlado in med General Electric. Ta dogovor je dobil prvi od vseh takih dogovorov odobrenje ameriškega državnega oddelka. General Electric izjavlja, da smatra po izvedbi novega dogovora vse prejšnje zahteve za ugasle. Dogovor se tiče dobave električnih predmetov v Rusijo v znesku 16 milijonov dolarjev, od koje vsote so tri četrtine nakupne cene kreditirane na pet let. General Electric je imela z Rusijo še zahteve od predvojnne dobe; znašale so sicer samo 1,750.000 dolarjev, a vsota je bila v zraku in trgovskih stikov ni bilo nobenih; z novo pogodbo so te zahteve ugasle in se je pričela zopetna obnovitev gospodarskih stikov.« Glavno je, da je uradni ameriški oddelek to pogodbo odobril in s tem nekako sankcioniral gospodarsko zblizanje med U. S. A. in med Sovjetsko zvezo.

S tem morda svetovnovajnim gospodarskim dogodkom v zvezi priobčamo članek o izgradbi trgovskih stikov med Rusijo in U. S. A., ki ga je napisal dr. Leon Geržun. Pravi:

Od preloma z Anglijo v lanskem poletju je preložila sovjetska vlada težišče svojih trgovskopolitičnih zvez v inozemstvu v Zedinjene države. Rusija je upala, da dobi v Ameriki nadomestilo za zgubljeni angleški trg, ter je hotela gospodarsko zblizanje z Ameriko še posebej forsirati. Ta nenadni preokret se je spričo prožnosti ruskega zunanjetrgovskega državnega aparata zgodil lahko brez posebnih priprav.

In res se je sovjetski vladi posrečilo, da je izdatno razširila trgovski promet med U. S. A. in med Rusijo.

V gospodarskem letu 1926/27, prvem letu »ameriške orientacije« Rusije, se je pokazalo nazadovanje ruskega importa v vseh najvažnejših dobavnih deželah Sovjetske zveze, z edino izjemo U. S. A., kojih blagovna dobava v Rusijo je narasla od 119.9 milj. rubljev v letu 1925/26 na 143.4 milj. rubljev v letu 1926/27. Sorazmerno se je dvignila tudi ameriška udeležba na skupnem ruskem importu od 17.8% v letu 1925/26 na 23% v letu 1926/27. V pravkar preteklem

NOVI ZAKON O DRŽAVLJANSTVU.

V »Službenih Novinah« je razglašen novi zakon o državljanstvu. V naslednjem objavljamo najvažnejše točke novega zakona in prehodnih odredb:

Vsak državljan SHS mora imeti domovinsko pravico v eni občini naše države. Tuji državljani pridobe naše državljanstvo, če zahtevajo državljanstvo, če so stari 21 let in če so bivali najmanj 10 let na ozemlju naše države, ako dokažejo odpust iz dosedanjega državljanstva, ako so neoporečnega vedenja, ako lahko vzdržujejo sebe in družino in ako jim kaka občina kraljevine SHS zajamči sprejem v domovinsko zvezo. Osebe srbske, hrvatske in slovenske narodnosti morejo dobiti naše državljanstvo, ako so bile rojene ali vsaj tri leta nastanjene v kaki občini na našem ozemlju.

Prošnje za pridobitev državljanstva se vlagajo pri upravni oblasti I. stopnje. Naš državljan, ki trajno biva izven našega ozemlja ter 30 let po končanem 21. letu ni izpolnjeval nobenih obveznosti napram domovini, preneha biti državljan naše kraljevine. Z možitvijo s tujim državljanom izgubi naša državljanja državljanstvo, razen v primeru, ako po predpisih zakona moževe domovine ni pridobila njegovoga državljanstva in če si je ob poroki izrecno pridržala naše državljanstvo. Državljanstvo izgube oni, ki so brez dovoljenja oblasti stopili v vojaško ali civilno državno službo tuje države ter ostali v nji kljub pozivu našega notranjega ministrstva.

gospodarskem letu 1927/28 se je ta razvoj nadaljeval. Za prvih deset mesecev gospodarskega leta 1927/28, od oktobra 1927 do julija 1928, priobčajo statističnim uradi sledeče številke iz treh največjih dobavnih dežel (v milijonih rubljev):

	Oktober—julij 1926/27	Oktober—julij 1927/28
U. S. A.	106.1	131.1
Nemčija	124.2	209.4
Anglija	87.7	36.6

Osupne nas veliki napredek Nemčije; treba je pri tem upoštevati, da so se izvršile nemške dobave skoraj izključno le v okviru nemškega kredita v znesku 300.000.000 mark, do čim je dvig prometa z Ameriko popolnoma naraven. Vrh tega je pa treba omeniti, da je n. pr. v juliju ameriški uvoz v znesku 22.3 milj. rubljev bil prvič večji kot uvoz iz Nemčije v znesku 20.4 milj. rubljev.

Manj uspeha je imela Sovjetska zveza v izgradbi ruskega izvoza v U. S. A. Sprejemna možnost ameriškega trga za rusko blago je že itak omejena; zraven pride pa še večkrat ne ravno prvovrstna kvaliteta sovjetskoruskega blaga. Ruski izvoz v Ameriko je znašal v prvih desetih mesecih leta 1927/28 samo 18.3 milj. rubljev, vseeno pa 6 milijonov rubljev več kot v istih mesecih prejšnjega leta. Zanimivo pri tem je, kar ugotavlja tudi sovjetsko časopisje samo, da se ni posrečil prenos ruske kožuharske trgovine neposredno v U. S. A.; ameriške tvrdke niso dale zadoštili takoj razpoložljivih kreditov in se je morala kožuharska trgovina osredotočiti slejkoprej v Leipzigu in v Londonu.

Sovjetska vlada je tudi popolnoma prepričana, da bo ostala trgovska bilanca med Rusijo in Ameriko za doleden čas močno pasivna za Rusijo. Rusi se zato trudijo za večjo naklonjenost ameriškega trgovskega sveta v vprašanju ruskih kreditov. V tem oziru deluje zlasti rusko-ameriška trgovska zbornica v Newyorku. A uspehov večje važnosti še ni dosegla. Morda je zgoraj omenjeni dogovor z General Electric prvi člen v verigi.

Zaenkrat skuša sovjetska vlada na gospodarskem polju utrditi pot do političnega priznanja sovjetske Rusije od strani Amerike. Tako beremo, da prihaja v Rusijo vedno več ameriških inženjerjev in inženerskih tvrdk kot tehniška pomoč za sovjetsko industrijo. Zlasti se omenjajo premogovniki v okolici Moskve in v

Prehodne določbe ugotavljajo, da se smatrajo z uveljavljenjem novega zakona za naše državljane vsi oni, ki so po rodu in jeziku Srbi, Hrvati ali Slovenci in izpolnjujejo pogoje iz § 12, točka 2, 5 in 6, ter so do uveljavljenja novega zakona zaposlili pri pristojnih oblasteh za naše državljanstvo. Enako pridobe avtomatično jugoslovensko državljanstvo oni, ki so po rodu in jeziku Slovani in so nastanjeni na našem ozemlju stalno najmanj 20 let ter so do uveljavljenja novega zakona zaposlili za naše državljanstvo, nadalje oni, ki so po rodu in jeziku Slovani, ki so zaposlili za naše državljanstvo, se nahajajo v državni službi ali so pa bili po ujedinenju najmanj dve leti v državni službi ter so nastanjeni najmanj 5 let na našem ozemlju; dalje oni, ki so dne 1. decembra 1918 imeli domovinsko pravico v kaki občini, ki ni prišla v sestav naše kraljevine, vendar pa so bili v službi na našem ozemlju pri prometnih podjetjih ter drugih javnih ustanovah, ki so bile pozneje prevzete od države, če so do uveljavljenja novega zakona zaposlili za naše državljanstvo.

Za izdajo spričevala o državljanstvu je treba v roku enega leta predložiti upravni oblasti I. stopnje dokaze, da so izpolnjeni predpisani pogoji. Oni, ki v tem času niso predložili dokazov upravni oblasti I. stopnje, se smatrajo, kakor da našega državljanstva sploh ne zahtevajo.

* * *

Donski kotlini ter velikanska hidroelektrična naprava ob Dnjepru »Dnjeprostroj«.

Tudi nova aktivacija ruske koncesijske politike je nastala na podlagi izgradbe rusko-ameriških trgovskih stikov. Pri naštevanju novih velikih koncesijskih objektov, ki jih ponuja sovjetska vlada inozemskemu kapitalu in ki zahtevajo investicije v znesku več sto milijonov rubljev, namigava sovjetsko časopisje zmeraj na novo na »kapitalno-močno Ameriko«. Polom Harrimanove koncesije v Čiaturu, o čemer smo že pisali, je pač zaupanje Amerike v ruske koncesije zelo zmanjšal.

Nemci smatrajo izgradbo rusko-ameriških trgovskih zvez samo s stališča konkurence. In to ni prav. Če se bo Amerika kdaj zares odločila, da bo trgovini z Rusijo posvetila večje kapitalije, potem evropska konkurenca itak ne pride v poštev. Zato pravijo razsodni Nemci, da za nemško gospodarstvo to ni sploh noben konkurenčni boj, temveč da je treba iskati le možnosti sodelovanja z Ameriko. In Amerika je za to tudi pripravljena; najboljši dokaz so številne tozadevne ponudbe ameriških gospodarskih krogov za nemško sodelovanje.

Šmol-ova
„Gumitran“
mast za usnje
edino pravo sredstvo
za konzerviranje usnja
štrapanjih čevljev
„UNIO“, družba z o. z.
Maribor

LETOŠNJI RUMUNSKI PRIDELEK.

Rumunsko poljedelsko ministrstvo je priobčilo v zadnjih dneh natančne podatke o letošnjem pridelku. Napram provizoričnim cenitvam v mesecih julij in avgust kaže pridelok pšenice za 10% manjši zaključek, pridelok ječmena za 14 in pridelok rži za 4 odstotke. Totalni pridelok pšenice v tekočem letu znaša 31.500.000 met. stotov, pridelok rži 2.900.000, ječmena 14.100.000 in pridelok ovs 9.800.000 stotov. Številke nam pravijo, da je letošnji pridelok večji kot lanski in tudi večji kot povprečnost let 1923/1927. Cenitev v juliju in v avgustu je bila pač izredno visoka. Niso pa znani natančni podatki za pridelok koruze; vemo pa pač, da je bil ta pridelok vsled suše letos veliko slabši kot druga leta, čeprav ne toliko, kot so prvotno razglašali.

* * *

PO VSEM SVETU NOVE SLADKORNE TOVARNE.

Kot četrto sladkorno tovarno v angleški grofiji Lincoln so otvorili v začetku oktobra tovarno v Briggu. Stavbni stroški znašajo 350.000 funtov. Tovarno označajo kot najmodernejšo v Evropi. — S 15. oktobrom je otvorila kompanjo nova sladkorna pesna tovarna v Missoula (v državi Montana v U. S. A.); pripada družbi Amalgamated Sugar. Dnevna kapaciteta tovarne znaša 1000 ton. Sugar izgovori šugr = Zucker = sladkor. — Po poročilu lista »Sugar« ima Southern Sugar Co namen, da ustanovi na Floridi tretjo sladkorno tovarno z dnevno kapaciteto 2500 ton. Poročali smo tudi že, da ustanovijo Rumuni novo sladkorno tovarno v Temešvaru. — Vsakdo se hoče osamosvojiti ter hoče dobiti to tako važno živilo v lastni upravi.

Trajen vir dohodkov

Razpečuje v kraljevini SHS Fran Ksav. Lešnik,
Maribor, Cankarjeva 26

nudi prodaja

MAGGI-jevih izdelkov za juhe.

PO SVETU.

Smith, ki je ostal pri volitvah za predsednika Zedinjenih držav v manjšini, bo postal po poročilih iz Newyorka generalni ravnatelj velike nove banke, ki bo imela glavnico ca 2300 milijonov dolarjev.

Banka *Mobigliare* v Rimu je postala insolventna; poravnalno postopanje so odklonili in so razglasili konkurz. Pasiva znašajo ca 33 milijonov lir.

Avstrijske pivovarne izkazujejo na koncu poslovnega leta, zaključenega 31. avgusta, boljše uspehe kot lani. Nominalne nekaterih večjih pivovarn se obrestuje z 9 do 11%, efektivno obrestovanje pa znaša vsled večjih tečajev 5 do 6,5%.

Na Newyorški borzi se je pričela po izvolitvi Hooverja velika hausse, ki traja še naprej.

106 plavžev v Porenju in na Westfalskem je prenehalo z delom; ker je v ostali Nemčiji samo še 50 plavžev, sta sedaj dve tretjini plavžev izven dela.

Češkoslovaška trgovska bilanca za oktober izkazuje 1857 milijonov Kč uvoza in 2083 milijonov Kč izvoza, je bila torej visoko aktivna.

Jugoslavija je prodala v oktobru v Češkoslovaško za 71.000.000 Kč blaga, kupila ga je pa v Češkoslovaški za 97.400.000 Kč; smo torej pasivni, a ne več tako kot prej.

»Solo« d. d. v Pragi bo predložila 1. decembra stabilizacijsko bilanco, ki izkazuje nadvrednostni previšek v znesku 52 milijonov Kč; 26 milijonov bodo dali delniškemu kapitalu in ga bodo zvišali na 52 milijonov (z izdajanjem gratisdelnic), 26 milijonov bodo pa nakazali »stabilizacijski rezervi«.

Angleški koncern *Metropolitan Vickers* bo zvišal glavnico za 1.100.000 funtov na 3.500.000 funtov.

Francoski producenti cementa so hoteli obnoviti cementni sindikat, pa so se pogajanja razbila. S tem je postala tvorba mednarodnega sindikata skoraj nemogoča. Morda bodo pogajanja obnovili.

General Motors izplačuje četrtletno ekstradividendo po 2,50 dolarja. Glej člančič.

Lyonska družba umetne svile bo zvišala glavnico od 44 milijonov frankov na 66 milijonov.

Število borznih svetnikov na dunajski borzi so znižali od 42 na 35.

Obvezno bolniško zavarovanje je vpejalo dunajsko trgovstvo. Hočejo članom bistveno nadomestiti stroške, povzročene po boleznih.

Podjetje *Schicht* v Ustih na Labi praznuje osemdesetletnico svojega obstanka.

Vinogradov v Avstriji je letos sicer za 5% manj kot lani, a vina bo več, in sicer bo znašal vinski pridelek ca 804 tisoč hektolitrov.

S sladkorno peso obdelani prostor v Avstriji je letos za 15% večji kot lani, pridelek pese računajo za 7 milijonov met. stotov (97,6% lanskega pridelka).

Dohodke Jugoslavije v proračunskem letu 1928/29 ceni poročilo finančnega ministra na 17.668.958.000 dinarjev.

Vojvodinski hmeljarji se bodo v Novem Sadu posvetovali, kako bi se dalo doseči direktno dobavljanje v London, ne pa preko nemških in češkoslovaških trgov.

Naš finančni zakonski načrt obsega 250 vrst manj kot dosedanj, in vlada pravi, da se bo trudila, da število vrst v skupščini ne naraste.

Nemški tečajni list v svrhu informacije inozemstva namerava izdajati budimpeška borza. Mislijo, da se bo s tem pomnožilo v inozemstvu veselje do nakupa ogrskih efektov.

Grško posojilo v znesku 10 do 15 milijonov funtov po 7½% je zasigurano. Polovico posojila prevzame banka *Seligman Bros*, polovico pa banka *Ham-bros*.

Sporazum v mednarodnem kartelu surovega železa je podaljšan zaenkrat do konca januarja 1929.

RAZNO.

NOVI ORIJENT.

Kdo ni poznal predvojne Turčije? Bila je ena najbolj nazadnjaških držav na svetu. Na vse načine se je branila sprejeti kulturne in tehnične pridobitve zapadne Evrope in Amerike. Saj je znano, da so bili v Turčiji svoj čas prepovedani celo pisalni stroji. Vemo tudi, da je današnja moderna Turčija popolnoma drugačna. Kemal paša je izvedel za Turčijo nezasišane reforme skoraj po vzorcu carja Petra Velikega. Ni pa treba misliti, da so se te reforme dale tako naglo izvesti, kajti duha ni mogoče preustrojiti v enem dnevu. In vendar gre v tem slučaju tudi za preustroj duha.

Neki vodilni mislec turškega nacionalizma je poizkusil potegniti ostro mejo med kulturo in civilizacijo. Dejal je, da je naloga orientalskih ljudstev ta, da sprejmejo tehniko in civilizacijo zapada, toda ohranijo svojo lastno kulturo. Ta zahteva je sama na sebi varljiva. Med kulturo in civilizacijo ni mogoče potegniti ostre črte. Nemogoče je, da bi kdo sprejel naše tehnične in prirodoslovne pridobitve samo v njihovi vnanji obliki, ne da bi se ga pri tem prišla tudi iz renesanse in prosvetljenosti izvirojoča humanistično-racionalna kultura, če pa so vse navedene civilizatorične pridobitve nastale baš iz teh korenin. Danes je položaj tak, da Orijent ne prevzema samo evropske tehnike, ampak v veliki množini tudi evropsko kulturo, njeno mišljenje in vrednotenje stvari. Še pred malo desetletji je bil razdeljen svet v ostro začrtane kroge različnih miselnosti, med katerimi ni bilo zveze. Danes raste preko vseh razlik in zgodovinskih tradicij in plemen nekaka enotna kulturna podlaga. Podobno je bilo tudi v času pozne antike.

Islam se je zelo lahko evropeizirali. Posebno radi tega, ker je nastal v podobnih okoliščinah kot krščanstvo in ima v nekem oziru precej skupnega z njim. Le da je krščanstvo samo pognalo renesanso in prosvetljenost. Orijent je bil zaostal. To zaostalost hoče danes dohiteti. Nemški pisatelj Hartman pravi v knjigi »Križa Islama« sledeče: »Čudovito je gledati, kako hoče Islam dohiteti v nekaj desetletjih sto in stoletni napredek krščanstva, pogosto s tako direktnimi potmi in sredstvi, da se človek čudi.« Isti pisatelj pravi, da današnjega turškega gibanja ne smemo soditi toliko s političnega kolikor s kulturnega stališča. Morda je enotnost tega gibanja samo še naznačena, še so razlike zelo velike, še se zdi, da je Evropo nemogoče dohiteti. Toda zadostuje, da pregledamo razvoj zadnjega desetletja, da nam je jasna naglica, s katero nas hočejo dohiteti. To gibanje in krizo moderne turške inteligence lahko razumemo, če ga primerjamo s podobnim gibanjem Indijcev, Kitajcev, zamorcev in drugih ljudstev. Kakor je nekoč Evropa po stoletjih hodila vedno znova k svojim pravirom, tako se tudi danes obračajo reformatorji Islama v Egiptu, v Turčiji in v Indiji k prvotnemu islamu v koranu in v haditu, ki vsebuje najstarejša sporočila. Najbolj nazadnjaška sekta Islama so danes Vahabiti, ki točasno posedujejo Arabijo z Mekko. Tem je vsaka beseda v koranu sveta in ne priznavajo nobenega razvoja. Nasprotno pa hočejo ostali reformatorji obnoviti razvojno moč svobodnega raziskovanja in razlaganja. Posebno zanimanje se je osredotočilo okrog vprašanja suženjstva, mnogoženstva in svete vojske. Vsi napredni Mohamedanci odklanjajo vsak dokaz korana v teh vprašanjih. Reformatorji pa pravijo, da je to bilo svoj čas na mestu, da pa je postalo po tolikih letih nezmislno.

Tega procesa, ki se danes godi v Orijentu, pa ne smemo vzeti prepovršno in ne smemo misliti, da se vrši kako povropljanje ali pokristijanjevanje. Razločki med ljudstvi bodo ostali, če se tudi posreči, da se ustvari kaka kulturna enotnost. Ta nova človeška kultura bo

sprejela vplive tudi od neevropskih kultur. Na versko izenačbo pa sploh ni misliti. Resnica pa je, da imajo danes katoliški misijoni na vzhodu več uspehov, kot so jih imeli kdaj prej. Tudi se je s početka mislilo, da bodo novi kristijani za svojo narodnost izgubljeni. Izkazalo pa se je, da je veliko število novih kristijanov med nacionalnimi voditelji svojega naroda.

Videti je, da se je Orijent prebudil in hoče povzdigniti svoj glas v isti višini kot ostali zapadni narodi. Vendar pa narodi vzhoda želijo, da ohranijo svojo lastno kulturo, ki bi jo le še obogatili, od tujih kultur pa sprejeli le tisto, kar je zanje dobrega.

* * *

General Motors. Pred par dnevi so odobrili razdelitev četrtletne ekstradividende v znesku 2½ dolarja na osnovne delnice *General Motors*. Z neko drugo odredbo so dvignili dividendo za osnovne delnice na 7,50 dolarjev na leto. Ta dividendna izplačila so največja, kar jih je sploh kakšna ameriška industrijska družba razdelila. Delničarji dobijo 150-odstono delniško dividendo, dalje ekstradividendo v skupnem znesku 43.500.000 dolarjev in še dvig letne dividende v istem znesku 43.500.000. Delnice so razdelili v manjše kose in so spremenili 17.500.000 osnovnih delnic v nominalni vrednosti pa 25 dolarjev v 43.500.000 kosov v nominalni vrednosti po 10 dolarjev. To je podjetje!

Svetovna gradba ladij. Lloydova statistika za tretje četrtletje pravi, da je bilo 30. junija naročenih v ladjedelnicah za 2.660.000 brutoregister ton ladij, 30. septembra pa za 2.500.000 ton. To nam pravi, da se nazadovanje v ladjedelništvu nadaljuje. Zanimivo je, da nazaduje tudi število ton pri onih ladjah, ki so jih dali na novo v zgradbo, 540.000 in 498.000 ton. Sedanja naročila so samo za 30 odstotkov višja kot ob času najnižjega stanja na koncu tretjega četrtletja leta 1926. Najbolj se pozna konjunktorno nazadovanje na Angleškem; od zgoraj označenega nazadovanja v znesku 160 tisoč ton pride 110.000 ton na angleške ladjedelnice. O bodoči konjunkturi se ne more nič natančnega povedati.

Dvojni dobiček International Nickel. Družba *International Nickel*, ki je fuzionirana z *Mond Nickel Co.*, izkazuje za tretje četrtletje čisti dobiček 3.200.000 dolarjev, kar odgovarja znesku 1,88 dolarja. Za osnovno delnico proti 74 centom v isti dobi lanskega leta. Za prvih devet mesecev znaša čisti dobiček 8 milijonov 300.000 dolarjev ali 4,27 dol. na osnovno delnico proti 2,26 dol. v istih lanskim mesecih.

Borza dela v Mariboru išče nujno: 1 lesostrugarja, 1 vrtnarja, 1 sodarja in 30 kopačev rudarjev za Senjski rudnik.

Borza dela v Mariboru. Od 4. do 10. t. m. je iskalo dela 222 oseb, t. j. 148 moških in 74 žensk, 105 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 91 oseb in sicer 38 moških in 53 žensk, odpotovalo jih je 45, odpadlo pa 65, koncem tedna pa jih je ostalo še 627 v evidenci; od 1. januarja do 10. novembra pa je dela iskalo 7807 oseb, 4105 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 2836 oseb, odpotovalo jih je 1697, odpadlo pa 2647.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 6 viničarjev, 7 majarjev, 3 hlapeci, 2 koljarja, 1 sodar, 1 vrtnar, 2 krojača, 2 mizarja, 1 lončar, 1 slaščičar, 2 livarja, 1 lesostrugar, 2 kovača, 1 sedlar in lakirnik, 9 mizarjev za tovarno vagono v Srbiji, 30 rudarjev kopačev za rudnik v Srbiji, več vajencev (kolarske, lakirniške, kovaške, mizararske, mlinarske, čevljarke in krojaške obrti), kakor tudi 5 dekel, 6 kuharic, 7 služkinj, 2 sobarici, 5 šivilj za perilo, 1 likarica, 2 varuški, 2 vzgojiteljici, 2 šiviljski vajenki, 1 pletilska vajenka.

Iz naših organizacij.

Uradni dan »Sreskega gremija trgovcev v Celju« za člane trgovce v rogaškem sodnem okraju se vrši v četrtek, dne 15. t. m. in sicer od 9. do 12. ure v Rogatecu v posebni sobi hotela *Sporn* in od 2. do 6. ure popoldne v občinski posvetovalnici v Rogški Slatini. — Načelstvo.

Denarstvo.

0 levu. Od posojila 5 milijonov funtov bo dobila Bolgarska Narodna banka štiri milijone, da zavaruje tečaj leva. Kot valutna vrednota ostane lev, 92 levov ima vrednost 1 grama čistega zlata. Sedaj v obtoku se nahajajoči bankovci do 100 levov morajo biti najkasneje do 31. decembra 1933 zamenjani s kovinskimi novci, kojih izdelava je državni monopol. V srebrni spojini 680/1000 bodo kovali novce po 100, 50 in 20 levov, v niklju in bakrenih spojinah novce po 10, 5, 2 in 1 lev ter tudi po 0,10, 0,20. Za kaj bosta ti dve vrsti, je težko uumljivo, saj nimata nikakšne nakupne moči. Srebrni novci za 100 levov so težki po 20 gramov, za 50 po 10, za 20 po 4. Novce bo spravila v obtok Narodna banka, ne smejo pa prekoračiti 300 levov za vsakega prebivalca. V plačilnem prometu morajo sprejeti srebrne novce do vsote 2000 levov, druge novce do vsote 200 levov. Državne blagajne po morajo sprejeti vsako množino najsi bo še tako velika. Bankovci bodo ostali pri sedanjih označbi po 500, 1000 in 5000 levov, a bodo napravili še druge v večji vrednosti, po 10.000 ali 20.000 levov. Tako bo žopet ena od evropskih valut stalno stabilizirana. — Če se spomnimo, kako je bilo takoj po vojski, z neprestano kolebajočo vrednostjo valut, in kako je sedaj, ko so vse valute že stabilizirane, bodisi de facto ali zakonito, moramo biti spremembe prav veseli. Ob onem večnem kolebanju ni bila mogoča skoraj nobena večja reelna kupčija, sedaj se je pa to čisto preokrenilo.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava 15.000 kg bencina. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje pismeno dražbo za dobavo 15.000 kg bencina. Dražba bo dne 18. decembra 1928 ob 11. uri v pisarni poštna direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, soba št. 42. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštna direkcije v Ljubljani, soba št. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi pogoji.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. novembra t. l. ponudbe glede dobave medenine in litine; do 16. novembra t. l. glede dobave 200 zavojev strešne lepenke, 10.000 kg bukovega oglja, 10.000 kg kovaškega koksa, 2000 komadov držajev za lopate in krampe ter glede dobave 20.000 komadov zidne opeke in 5000 komadov umetnega škriplja; do 23. novembra t. l. glede dobave orodja (vile, kladiva, motike, sekači, klešče). — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 m³ kisika, 200 steklenic čistila za kovine (sidol), 1500 kg loja; do 20. novembra t. l. glede dobave žičnikov, stenja in 500 komadov smolnatih bakelj. — (Predmetni pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 19. novembra t. l. ponudbe glede dobave manesmanovih cevi; do 21. novembra t. l. pa glede dobave 14.000 komadov mazalnih blazinic. — Direkcija državnih rudarskih preduzeča v Sarajevu sprejema do 15. novembra t. l. ponudbe glede dobave 20.000 komadov električnih vžigalnikov, 70.000 komadov kapsul; do 16. novembra t. l. pa glede dobave 70.000 komadov opeke. — Direkcija državnega rudnika Bukinje, pošta Krecka, sprejema do 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave vijakov, matič, žice in raznega orodja ter glede dobave barve, minija, cinkovega belila,

firneža, ščetk, sirkovih metelj itd. — Dne 14. novembra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave raznega tapetniškega materiala kakor blaga za zavese, platna, sukanca, vrvi itd. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.)

TRŽNA POROČILA.

MARIBORSKI TRG, DNE 10. NOVEMBRA 1928.

Mraz je pritisnil in vsled tega je prišlo to pot več slaninarjev (66) na trg, kateri so prodajali meso in slanino po 17-50-80 Din na drobno in po 16-18 Din za 1 kg na debelo, pri domačih mesarjih so cene ostale običajne. Vozov s krompirjem in zelenjavo je bilo 21, drugače pa je bil trg dobro založen in obiskan.

Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 900 komadov. Cene so bile piščancem 15-50 Din za par, kokošem 45-50, ramicam, gosim in puranom 60-90 Din za komad, domačim zajcem 5-25, grlicam 35 do 40 Din komad.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, evetlice. Cene so bile krompirju 1-25-2, kislemu zelju 5, kisli repi 3, hrenu 8-10, čebuli 4-5, česnu 10-14 Din za kg, glavni solati in endiviji 1-2-50, karfjolu 3-10, zeljnatim glavam 0-50-3 Din za komad, maslu 40-60, siru 26-80 Din za kg, mleku

2-50-3, smetani 12-14 za liter, jajcam 1-75 do 2 Din za komad. Sadju: jabolkam 4-8, hruškam 6-12 Din za kg. Cvetlicam 0-50 do 6, z lonci vred 15-60 Din za komad.

Leseni in lončeni robi 1-100 Din, brezovim mešlam 2-25-5 Din za komad, koruzni slami 30-35 Din za vrečo.

Seni in slama na Mariborskem trgu. V sredo 7. t. m. so kmetje pripeljali 8 voz sena in 3 voze slame, v soboto 10. t. m. pa 9 voz sena in 4 voze slame na trg. Cene so bile senu 140-160, slami pa 60-70 Din za 100 kilogramov.

Ivan Hribar:

142

Moji spomini.

V Ljubljani ni bilo vedno tako. Ko je županoval še nepozabljeni Lašan, in živel strogi in vendar dobrosrčni Perona, tedaj prizadevala sta si ta dva gospoda, da sta človeku moje vrste preskrbela kako službico, in mnogo, mnogo jih je, ki so jima hvaležni. Zdaj pa tako ravnanje ni več moderno, osobito ne nasproti nam Ljubljancanom, če prav smo se tu rodili, če prav so naši starši in sorodniki tu delali in davke plačevali. Sodite sami, velečastiti gospod poslanec, jeli to etiški opravičljivo, ali odgovarja to pravnemu in humanitar-nemu Vašemu prepričanju? Pred pol letom posrečilo se mi je dobiti na Gorenjskem, in sicer na Jesenicah, službo občinskega tajnika z mesečno plačo 12 goldinarjev. Bil sem srečen in zadovoljen, makar sem bil včasih gladen. Delal sem vestno in pošteno in vendar sem bil odpuščen. In zakaj? Ker je paša jeseniški g. Karl Lukman doznal za mojo preteklost. Pismeni dokaz županstva jeseniškega, iz katerega je razvidna istinitost mojih besed, ima v rokah župan g. Grasselli, in baš to mi je uzrok, da mi je obljubil kako malo službico pri magistratu. Žal, da mi je g. župan to le obljubil. — Da sem več kakemu rokodelstvu, ne bil bi prišel v Ljubljano, ker pa nisem za drug posel nego za kakega pisarja ali slugo, je pač umevno, ako me nekateri gospodje zalagajo z dobrimi sveti, naj grem v Ameriko ali v Egipt. Skusil sem dovolj in osvedočil sem se, da, potujé križem sveta, ne dobim nikdar službe. Sklenil sem trdno ostati v Ljubljani, naj se zgodi karkoli hoče. Tu moram dobiti zaslužek. Izbitičen nisem. Zadovoljen in vesel bi bil, da pridem kam za podvornika, le da dobim delo, katerega sem več. Vprašal sem že tu in tam, prosil pri Ponciji in pri Pilatu, ali dobil nisem ničesar. Enemu sem preveč inteligentem za priprostega slugo, drugi me pozna in me zbog tega ne sprejme, tretji me ne pozna in povprašuje po referencah, in če mu resnico povem, mi pokaže vrata.

Kaj mi je storiti?

Ker mi je znana vztrajna Vaša delavnost za blagor Ljubljane, t. j. njenih stanovnikov, obračam se do Vas. Prepričan sem, da bodete Vi z vzvišenega duševnega stališča sodili moj položaj drugače, kakor ga sodijo navadni ljudje. Ako mi svet ne dá prilike služiti si vsakdanji kruh, ali nisem primoran hoditi po nepoštenih potih? Resnično Vam povem, zdaj, ko živim pošteno, trpim in stradam ko pes, dočim kot slepar vsaj nisem bil nikdar gladen.

Kakor sem že omenil, ste Vi, velečastiti gospod poslanec, zadnja instanca, do katere apelujem. Obhodil sem že vso Ljubljano, vedno sem se nadejal, da se mi bo posrečilo dobiti kako zavetje, ker je pa bilo vse zaman in je sila priklopela do vrha, obračam se do Vas, velečastiti gospod poslanec, proseč Vas, blagovolite uporabiti odločujoči upliv Vaš, da dobim pri magistratu kako službico, ali dajte mi sami kak zaslužek, opravljal bodem vsako delo vestno in hvaležno makar bodem tudi pometal stopnice Vaše hiše.

Nikari mi ne štejte v zlo, da se obračam do Vas pismeno, saj ne vem, dali smem osebnostno stopiti pred Vas. — Vrhu tega bodete pa tako imeli priliko preudariti o moji prošnji.

V nadi, da mi moje predrznosti ne bodete zamerili, ostajem z najodličnejšim spoštovanjem Vašega preblagorodja najponižnejši sluga.

V Ljubljani, 5. novembra 1889.

Miroslav Malovrh.

Priznati moram, da me je to s krepko roko in lepimi, prikupljivimi potezami pisano pismo ganilo. Predzgodba piščevega življenja, ki jo je narisal s takšno izkrenostjo, in pa trdna volja, da krene na pot poštenja in dela, napravila je globok vtis name. Dejal sem si, da storim dobro delo, ako nesrečniku, ki kaže tako odkritosrčno obžalovanje za svojo zgrešeno preteklost, pripomore, da postane koristen član človeške družbe. Toda kako? S priporočilom pri županu Grasselliju, na katero je namigaval pisec sam, ne bil bi bržkone opravil ničesar. Nasprotno: moje priporočilo bilo bi moglo celo imeti baš nasproten učinek in bi bilo podrla še ono malo nade, ki jo je županova obljuba dajala.

Jel sem torej razmišljati, če bi pisca ne kazalo vzeti k banki »Slaviji«. Da bi bil za zunanjo službo sposoben, sem si bil na čistem. Toda prišel bi bil kaj lahko v izkušnjava, ki jo ustvarja priložnost pri ljudeh, kateri imajo opraviti z denarjem. Zato sem tako rešitev moral izključiti. Preostajal mi je torej le sprejem v pisarno. Toda tu sem moral računati z občutljivostjo ostalega osebja. Da se ob to ne zadenem, povprašam prvega uradnika za mnenje. Odločno mi odsvetuje, češ, da so o Malovrhovih moralnih zablodah pisali časniki in da bi zato bančnim uradnikom ne bilo na čast, ko bi naenkrat dobili tako omadeževanega tovariša. Sicer pa on tudi ni bil popolnoma mojega mnenja, temveč se mu je verjetno zdelo, da je v piscu ostalo vendarle še kaj slabega nagnenja, ki ga utegne privedsti do recidive. »Ena garjeva ovca

okuži lahko vse krdele«, pripomnil mi je, in ta razlog je bil zame odločilen.

Rebus sic stantibus podam se s pismom k dr. Tavčarju. Ko mu ga pokažem, pomoli mi enako, tudi njemu došlo pismo Malovrhovo. Pravim mu, naj bi Malovrha vzel v svojo pisarno, na kar mi s pomenljivim smehljajem odvrne: »Da mi bo kolke kradel! Zakaj ga pa ti ne sprejmeš?«

Priznal sem opravičenost te bojzani. Razložim mu svoje pomisleke in on prizna njihovo opravičenost. »Veš kaj,« pravim mu, »daj mi zaslužka pri »Slovenskem Narodu«. Nadarjen je, slog ima — po pismih sodeč — lep, utegnil bi torej postati še prav dober sotrudnik. Piše pa lahko doma, s čemer odpadejo vsi pomisleki.«

Ta nasvet je bil dr. Tavčarju všeč. — Malovrh me še tistega dne obišče. Ne da čaka mojega odgovora, pride si sam ponj. Povem mu, kaj sva o njem govorila z dr. Tavčarjem in on odide k njemu. Dobil je naročilo, naj začne pri »Slovenskem Narodu« sodelovati. Jel je prinašati notice in članke, koval je po dr. Tavčarjevih navodilih dopise. To vse pa tako spretno, da ga dr. Tavčar kmalu posadi v uredniško pisarno in mu končno, da si olajša uredniško delo, katero mu je jemalo jako veliko časa, izroči tudi uredništvo samo.

Ko je imel dekret »Narodne tiskarne« v rokah, začuti se Malovrh na konju. Spreten, kakor je bil, spoznal je po smeri lista, katero mu je bil dr. Tavčar dal s svojim urejevanjem in svojimi duhovitimi članki, kako si zamore sčasoma pridobiti glavno besedo pri listu. Večina uvodnih člankov bila je poslej izpod njegovega peresa. Njegova plodovitost je bila pa takšna, da je po potrebi spisal tudi vso številko lista sam, dasi ji je s poročili od raznih strani domovine dal videz, ko da ima sotrudnikov na kupe. Da je to dr. Tavčarju silno imponovalo, je umevno. Veljava Miroslava Malovrha je v njegovih očeh rastla od dne do dne in niti zavedel se ni, da je kmalu prišel pod oblast, ali če to ne, vsaj pod sugestijo njegovo.

Tiste čase se je bila v »Slovenskem Narodu« oživila takozavana farška gonja, s katero so nekateri le prevročekrvi mladoslovenski politiki v svoji naivnosti mislili, da ne oslabe le veljave duhovščine, temveč da celo odvrnejo ljudstvo od nje. Pod uplivom zmernejših in uvidejnejših pristašev narodnonapredne stranke se je bila neko dobo opustila; a ko je duhovniška stranka pod kaplanovim vodstvom dala razbiti javni politični shod narodnonapredne stranke v Starem trgu pri Ložu, začel se je zopet prejšnji ogabni politični boj.

(Dalje prihodnjič.)

RUDOLF OROSZY, LJUBLJANA
Zastopnik Prve hrvatske tvornice ulja d. d. Zagreb
priporoča prvovrstno namizno olje
„Rudeča zvezda“

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN
LJUBLJANA
POLJANSTA CESTA ŠT. 8
(preje Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar.
Instalacija vodovodov.

Naprava strelovodov.
Kopalniške in klosetne naprave.

CENTRALNA KURJAVA

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatile) za konzerve in litografiranih ambalaž.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA MERKUR
TRG.-IND. D. D.
SE PRIPOROČA
ZA TISK VSAKOVRSNIH
TIKOVIN ZA TRGOVCE, OBR-
NIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVEZNIKA.

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga

V. Scagnetti, v Ljubljani za gorenjskim kolodvorom.

TRGOVSKI LIST

se priporoča za oglašanje inseratov!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Brzjavka: Kredit Ljubljana 1-1-1; Telefon šte.: 2040, 2457, 2548; interurban: 2706, 2806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrsnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepoziti itd.